

۲۲۵۹۹
ع. ۱۴۰۲/۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش

جهاد سازندگی ارتش در دفاع مقدس

محقق و نویسنده:

علی محمد گودرزی

«نقش سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در دفاع مقدس»

تابستان ۱۴۰۱

سرشناسه	گودرزی، علی محمد، ۱۳۳۸ -
عنوان و نام پدیدآور	نقش جهاد سازندگی ارتش در دفاع مقدس: نقش سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در دفاع مقدس / محقق و نویسنده علی محمد گودرزی.
مشخصات نشر	تهران: سازمان عقیدتی سیاسی آجا، انتشارات، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	[۴۲۴] ص.: مصور.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۷۶۵۱-۶۲-۱: ۱۳۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص [۴۲۴].
عنوان دیگر	: نقش سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در دفاع مقدس.
موضوع	: ایران. ارتش -- فعالیت‌های غیرنظامی
موضوع	Iran.Artesh--Civic action :
موضوع	: ایران. ارتش -- خدمات اجتماعی
موضوع	Iran.Artesh--Social services :
موضوع	: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران
موضوع	: جنگ ایران و عراق ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- ارتش
	Iran-Iraq war, 1980-1988 -- Army
	: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- آماج و پشتیبانی
	Iran-Iraq war, 1980-1988 -- Logistics
شناسه افزوده	: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا
رده بندی کنگره	UA ۸۵۳:
رده بندی دیویی	۳۵۵/۰۰۹۵۵:
شماره کتابشناسی ملی	۹۱۰۱۰۶۹:
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا	

نقش جهاد سازندگی ارتش در دفاع مقدس

- محقق و نویسنده: علی محمد گودرزی
- طراحی جلد و صفحه‌آرایی: حمید وطن‌خواه
- حروفچینی: حسین اقبال‌دوست، میلاد حسینی
- نوبت و سال چاپ: اول/ ۱۴۰۱
- شمارگان: ۳۰۰ نسخه
- بها: ۱۳۰۰۰۰ تومان
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۵۱-۶۲-۱
- ناشر: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی آجا
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران

«این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.»

نشانی: تهران - صندوق پستی ۳۳۷۶ - ۱۶۷۶۵، سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

معاونت فرهنگی و روابط عمومی (اداره فرهنگی و انتشارات) وبگاه: www.aja.ir

تلفن: ۸۱۹۵۹۳۸۱ و ۸۸۴۷۵۵۰۳ نشانی الکترونیکی: ajapub@yahoo.com

مرکز توزیع محصولات فرهنگی ارتش: ۲۲۹۳۹۱۲۴

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۵	پیشگفتار
۲۵	مقدمه
۳۹	رابطه جهادسازندگی با جهاد خودکفایی
۵۱	● فصل اول: ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۵۳	جهادسازندگی مرکزی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش
۶۱	مدیریت جهادسازندگی اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد
۶۳	فعالیت جهادسازندگی دسای ادارات تابعه ستاد مشترک
۶۴	نمایشگاه جهادسازندگی اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۶۶	جهادسازندگی اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران
۷۶	اطلاعیه مجله صف
۸۵	آجودانی سماجا

۸۵	اداره بهداری سماجا.....
۸۵	اداره چهارم سماجا.....
۸۵	اداره سوم سماجا.....
۸۵	اداره هفتم سماجا.....
۸۶	اداره یکم سماجا.....
۸۶	ادارات تابعه سماجا.....
۸۶	چاپخانه ارتش.....
۸۷	دارایی ارتش.....
۸۷	دبیرخانه سماجا.....
۸۷	دژبان مرکز (پادگان امام خمینی).....
۹۵	سازمان قضایی آجا.....
۹۵	سازمان کامپیوتر سماجا.....
۹۶	گروه مخابرات سماجا.....
۹۶	هیئت رئیسه و دبیرخانه سماجا.....
۹۷	● فصل دوم: نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.....
۹۹	نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.....
۹۹	جهادسازندگی (مرکزی) اداره عقیدتی سیاسی نزاجا.....
۱۰۸	ستاد نزاجا.....
۱۱۲	قرارگاه‌های عملیاتی نزاجا.....

۱۱۲.....	قرارگاه عملیاتی شرق نزاجا.....
۱۱۳.....	قرارگاه کربلا.....
۱۱۳.....	قرارگاه عملیاتی غرب.....
۱۱۴.....	اداره بهداری نزاجا.....
۱۱۶.....	اداره مهندسی نزاجا.....
۱۱۷.....	لشکرهای زرهی نزاجا.....
۱۱۷.....	لشکر ۱۶ زرهی قزوین.....
۱۲۰.....	لشکر ۲۱ حمزه.....
۱۲۲.....	لشکر ۲۸ کردستان (سنندج).....
۱۳۰.....	لشکر/تیپ ۲۳ نوهده.....
۱۳۱.....	لشکر/تیپ ۳۰ گرگان.....
۱۳۱.....	لشکر ۶۴ ارومیه.....
۱۳۴.....	لشکر ۷۷ پیاده خراسان.....
۱۴۲.....	لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه.....
۱۴۴.....	لشکر/تیپ ۸۴ خرم آباد.....
۱۴۶.....	لشکر ۸۸ زرهی زاهدان.....
۱۴۸.....	لشکر ۹۲ زرهی اهواز.....
۱۴۹.....	تیپهای رزمی مستقل.....
۱۴۹.....	تیپ ۵۵ هواپرد.....

- تیپ ۲۵ تکاور (پادگان پسوه) ۱۵۰
- تیپ ۳۷ زرهی ۱۵۰
- گروه‌های توپخانه ۱۵۲
- گروه ۲۲ توپخانه شهرضا ۱۵۲
- گروه ۱۱ توپخانه مراغه ۱۵۳
- گروه ۳۳ توپخانه ۱۵۶
- گروه ۴۴ توپخانه اصفهان ۱۵۷
- مراکز آموزشی نزاجا ۱۵۷
- دافوس (دانشکده فرماندهی و ستاد) ۱۵۷
- دانشکده/دانشگاه افسری (تهران) ۱۵۷
- مرکز آموزش ۰۱ کادر (تهران) ۱۵۹
- مرکز آموزش ۰۲ استان سمنان ۱۶۰
- مرکز آموزش ۰۳ عجبشیر ۱۶۶
- مرکز آموزش ۰۴ بیرجند ۱۶۶
- مرکز آموزش ۰۵ کرمان ۱۶۷
- مرکز آموزش ۰۶ درجه‌داری نزاجا، پادگان پاسداران ۱۶۸
- مرکز آموزش پشتیبانی نزاجا (تبریز) ۱۶۹
- مرکز آموزش تکاور (پادگان لشکرک تهران) ۱۷۰
- مرکز آموزش توپخانه اصفهان ۱۷۰

۱۹۴	مرکز آموزش زرهی شیراز.....
۱۹۷	مرکز آموزش مخابرات (تهران).....
۱۹۸	مرکز آموزش مهندسی بروجرد.....
۱۹۸	مرکز آموزش هوانیروز (اصفهان).....
۲۰۰	هوانیروز.....
۲۰۰	پایگاه هوانیروز کرمان.....
۲۰۱	گروه رزمی کرمان - هوانیروز.....
۲۰۲	گروه رزمی مسجد سلیمان - هوانیروز.....
۲۰۳	گروه رزمی پشتیبانی هوانیروز اصفهان.....
۲۰۵	گروه مخابرات.....
۲۰۵	بیمارستان های نزاجا.....
۲۰۵	بیمارستان ۵۰۱ نزاجا.....
۲۰۶	بیمارستان شهید شمسی پور چهل دختر.....
۲۱۱	بیمارستان ۵۲۰ منطقه ای پش م ۲.....
۲۱۱	فرماندهی آماد و پشتیبانی (لجستیک) نزاجا.....
۲۱۸	فرماندهی ترابری تهران.....
۲۱۹	آمادگاه اصلی و عمومی.....
۲۱۹	آمادگاه آبیک (قزوین).....
۲۲۱	آمادگاه عمومی اصفهان.....

- فرماندهی مهمات ۲۲۳
- آمادگاه مهماتی باباعباس خرم آباد ۲۲۳
- آمادگاه خراجو ۲۲۴
- آمادگاه منظریه قم ۲۲۴
- پشتیبانی مناطق نزاجا ۲۲۵
- پشتیبانی منطقه ۱ کرمانشاه ۲۲۵
- پشتیبانی منطقه ۲ شیراز ۲۲۶
- پشتیبانی منطقه ۳ تهران ۲۳۰
- مرکز تعمیراتی مسجدسلیمان ۲۳۱
- مرکز تعمیراتی تهران ۲۳۲
- فصل سوم: نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۲۴۳
- نیروی هوایی و پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۲۴۵
- نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۲۴۵
- جهادسازندگی مرکزی عقیدتی سیاسی نهاجا ۲۴۵
- آشنایی با فعالیتهای جهادسازندگی نیروی هوایی (قسمت اول) ۲۴۷
- فعالیتهای جهادسازندگی نیروی هوایی (قسمت دوم) ۲۵۶
- سمینار سراسری جهادسازندگی مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی هوایی ۲۶۷
- سمینار سالانه واحدهای جهادسازندگی نیروی هوایی ۲۶۷
- گفت‌وگو با سرپرست جهادسازندگی مرکزی نیروی هوایی ۲۶۹

- ۲۷۶ مصاحبه با سروان بازنشسته محمود زارع از فعالان جهادسازندگی نهاجا
- ۲۸۷ منطقه هوایی مهرآباد
- ۲۸۹ پایگاه یکم ترابری
- ۲۹۰ پایگاه دوم شکاری تبریز
- ۲۹۵ پایگاه سوم شکاری همدان
- ۲۹۸ پایگاه چهارم شکاری دزفول
- ۳۰۱ پایگاه ششم شکاری بوشهر
- ۳۰۳ پایگاه هفتم هوایی شیراز
- ۳۰۶ پایگاه هشتم شکاری اصفهان
- ۳۱۲ پایگاه نهم شکاری بندرعباس
- ۳۱۷ پایگاه شکاری [نام پایگاه درج نشده]
- ۳۱۸ پایگاه هوایی مشهد
- ۳۱۹ دانشکدهٔ خلبانی نیروی هوایی
- ۳۱۹ فرماندهی ارتباط
- ۳۲۰ فرماندهی آموزش‌های هوایی
- ۳۲۱ فرماندهی لجستیکی نیروی هوایی
- ۳۲۳ پشتیبانی مرکز نیروی هوایی
- ۳۲۵ پدافند هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران
- ۳۲۵ فرماندهی پدافند هوایی

۳۲۸	ایستگاه ارتباطی مارشنان
۳۲۹	گروه پدافند هوایی آبدانان
۳۳۱	گروه پدافند هوایی امام رضا علیه السلام (مشهد)
۳۳۲	گروه پدافند هوایی اهواز
۳۳۴	گروه پدافند هوایی بابلسر
۳۳۵	گروه پدافند هوایی بهبهان
۳۳۵	گروه پدافند هوایی جاسک
۳۳۵	گروه پدافند هوایی خارک
۳۳۵	گروه پدافند هوایی خرمنکوه
۳۳۶	گروه پدافند هوایی سمنان
۳۳۶	گروه پدافند هوایی شهرآباد
۳۴۰	گروه پدافند هوایی هاشم آباد اصفهان
۳۴۱	بیت الزهرا
۳۴۹	● فصل چهارم: نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران
۳۵۱	نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران
۳۵۱	جهاد سازندگی مدیریت عقیدتی سیاسی نداجا
۳۵۷	پشتیبانی قرارگاه تهران
۳۵۸	منطقه یکم دریایی بندرعباس
۳۵۸	منطقه دوم دریایی بوشهر

۳۶۶	 منطقه سوم دریایی خرمشهر
۳۶۷	 پایگاه منجیل
۳۶۷	 پایگاه دریایی چابهار
۳۶۸	 ناوگان خلیج فارس و دریای عمان
۳۶۹	 پایگاه دریایی سیرجان
۳۶۹	 پایگاه دریایی خارک
۳۷۰	 دایرة عقیدتی سیاسی نیروی دریایی در آبادان
۳۷۰	 آموزشگاه افسری نیروی دریایی ارتش
۳۷۰	 مجموعه آموزشی دریایی رشت
۳۷۱	 پایگاههای نیروی دریایی
۳۷۱	 پایگاه دریایی بندر انزلی
۳۷۳	 ● فصل پنجم: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۳۷۵	 وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح
۳۷۵	 وزارت دفاع و سازمانهای وابسته
۳۸۰	 اداره عقیدتی سیاسی وزارت دفاع
۳۸۳	 جنگافزارسازی
۳۸۵	 خودروگاه پشتیبانی صنایع دفاع
۳۸۵	 دانشگاه علوم و صنایع دفاعی
۳۸۶	 سازمان خدمات هلی کوپتر

.....	سازمان ساخت	۳۸۸
.....	سازمان صنایع دفاع	۳۸۸
.....	صنایع الکترونیک	۳۹۰
.....	صنایع باتری سازی	۳۹۱
.....	صنایع پارچین	۳۹۳
.....	صنایع مهمات سازی	۳۹۵
.....	صنایع دفاعی دورود	۳۹۷
.....	کارخانجات وابسته به وزارت دفاع	۳۹۹
.....	مزرعه نمونه ارتش وابسته به وزارت دفاع	۴۰۳
.....	صنایع مکانیک	۴۰۳
.....	صنایع خودرو سازی	۴۰۴
.....	صنایع غنی آباد	۴۰۴
.....	● فصل ششم: اسرای عراقی در ایران	۴۰۷
.....	کمک های مالی و جهادی اسرای عراقی مستقر در ایران	۴۰۹
.....	● فصل هفتم: سازمان ها و اشخاص غیر نظامی	۴۱۵
.....	سازمان ها و اشخاص غیر نظامی	۴۱۷
.....	اهالی محله تهران نو، محدوده مسجدالحسین	۴۱۷
.....	کمیته امداد امام خمینی آمل	۴۱۷
.....	شورای خلیفه گری ارامنه تهران	۴۱۸

- ۴۱۸..... کمک‌های خواهران مکتب فاطمه (س) بوشهر به مسجدالنبی (ص).....
- ۴۱۸..... کمک مردم شهیدپرور مراغه.....
- ۴۱۹..... صورت کمک‌های شرکت توانیر به جبهه‌های جنگ تحمیلی.....
- ۴۲۰..... ستاد کمک‌رسانی زینبیه اهواز.....
- ۴۲۳..... بازنشستگان نیروهای مسلح.....
- ۴۲۴..... منابع و مآخذ.....

مقدمه

همان گونه که در پیشگفتار این کتاب آمد، با ایجاد جهادسازندگی در کشور به فرمان حضرت امام خمینی «ره» در ۲۶ خرداد ۱۳۵۸، در سطوح مختلف و سازمان های کشور، جهادسازندگی شکل گرفت. در ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز که مستقیماً زیر نظر ولی فقیه و فرماندهی کل قوا (حضرت امام) بود، همزمان با شکل گیری جهادسازندگی در جامعه، جهادسازندگی تشکیل شد.

از آنجا که این عنوان قبلاً در ساختار سازمانی ارتش نبود، و از طرفی ماهیت کار صبغه ای دینی و مذهبی داشت، تولید و مسئولیت آن به نهاد تازه تأسیس عقیدتی سیاسی که در آن زمان، «سیاسی ایدئولوژیک» نامیده می شد، محول شد. اما در ابتدا نام جهادسازندگی بر آن گذاشته نشد، بلکه به تأسی از نامگذاری های سطح جامعه، عنوان «کمیته» برای آن انتخاب و تحت عنوان «کمیته امور عام المنفعه اداره سیاسی ایدئولوژیک ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران» ایجاد شد.

در پی ایجاد این کمیته که همان مسئولیت جهادسازندگی در ارتش را عهده دار بود، موجودیت آن با درج مطلب ذیل که در دومین شماره از مجله صف منتشر شد، اعلام گردید:

«قُلْ إِنَّمَا أَعْظُمُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ خِزْفَةٍ»^۱

۱. سوره سبأ، آیه ۴۶. (یگو: «شما را تنها به یک چیز اندرز می دهیم، و آن اینکه: دو نفر دو نفر یا یک نفر یک نفر برای خدا قیام کنید».)

(اگر چه اندک باشیم حتی یک یا دونفر، باید به فرمان قرآن برای نجات مستضعفین و سازندگی اجتماع به پا خیزیم.)

«در این جهاد که «جهادسازندگی» است، همه قشرهای ملت... با هم باید تشریک مساعی کنند و ایران را که خراب شده است، بسازند و البته به خانه‌هایی که بیشتر خرابی هست، مثل روستاها و جاهایی که مسکن عشایر است...» (امام خمینی)^۱

«از همه پرسنل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران دعوت می‌شود در این جهادسازندگی همگام با سایر گروه‌های ملت ایران فعالانه شرکت نمایند.» (نخست وزیر، مهدی بازرگان) (صف، ای تا ۱۳۵۸، ص ۸۷ و ۸۸)

در گذشته تاریخ کشور ما، همواره تصویر ارتش به صورتی ویرانگر، قتال و حامی منافع فرد جلوه‌گر بود، ولی اکنون به برکت انقلاب اسلامی، ارتش نیز جایگاه خود را در میان ملت یافته و هم‌دوش آنان، در راه منافع ملت و سازندگی کشور گام برمی‌دارد.

ارتش در مدت کوتاه پس از انقلاب که از اسارت فرماندهان مزدور و پلید رها شده، عملاً نشان داد در صدد است که جبران مافات کند و کلیه هم‌وطنان دریافته‌اند که پرسنل ارتش در این راه گام‌های بسیار سریعی برداشته‌اند و در همه حال، آمادهٔ جان‌فشانی در راه اسلام و منویات رهبر انقلاب می‌باشند.

یکی از قدم‌هایی که ارتش جمهوری اسلامی ایران در این راه برداشته است، شرکت فعالانه در امر جهادسازندگی در اجرای فرمان امام می‌باشد.

برادران ارتشی اکنون در کنار سایر برادران و خواهران این مرزوبوم می‌روند که در روستاها، بخش‌ها و شهرها در کلیه زمینه‌ها به کمک خواهران و برادران روستایی خویش شتافته تا در پناه اسلام مملکتی آباد، آزاد و فارغ از هرگونه ظلم و جور آماده سازند.

دهقانی که تا دیروز از ارتش و ارتشی دوری می‌جست، امروز می‌بیند که برادر نظامی‌اش، خرمنش را درو می‌کند، محصولش را جمع‌آوری می‌نماید و در حفر چاه و قنات، احداث جاده و تأسیس بیمارستان و مدرسه در کنار دیگر هم‌وطنان به کمکش می‌شتابد.

آری آن دهقان و این برادر ارتشی، اکنون سپاسگزار ایزد منان هستند که به برکت این انقلاب، درهای برادری، برابری و محبت را به روی آنان گشود.

اکنون دست‌های پینه بسته آن دهقان زحمت‌کش و دست‌های پر حرارت جوانان پرشور نظامی و غیرنظامی این مملکت، یکدیگر را به گرمی می‌فشارند و همه آنان در زیر سایه الله به خودسازی و بازسازی پرداخته‌اند.

آری دیگر فاصله‌ها برداشته شد و راه برای قرب به خدا هموار گشت.^۱

این کمیته با همین نام و با مسئولیت اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش در بسیج امکانات ارتش و جامعه برای کمک به مردم و سایر مواردی که در اهداف تشکیل جهادسازندگی تعیین شده بود، با همت کارکنان خدوم سیاسی ایدئولوژیک و ارتش جمهوری اسلامی ایران، با قوت به کار خود ادامه می‌داد و طی اطلاعیه‌ها و فراخوان‌های متعدد در رسانه‌ها و مجامع عمومی، مردم و کارکنان ارتش را برای کمک‌رسانی تشویق و تهییج می‌کرد. از آن نمونه این اطلاعیه است:

بسمه تعالی

هم‌وطن عزیز!

در روزهای پرشکوه پیروزی انقلاب، همزمان با اعلام همبستگی ارتش با ملت، به‌ضرور، پای مردم پرشور، مسلمان و انقلابی میهن‌مان به پادگان‌های نظامی کشیده شد و مشتی ناآگاهانه، گروه‌هایی آگاهانه مبادرت به از کار انداختن و یا تخریب وسائل و خودروهای نظامی نمودند. از آنجایی که بر تمامی ملت آگاه و مسلمان ایران پوشیده نیست، در گذشته تهیه اموال ارتش در ازای تباهی اکثریت طبقات مستضعف کشورمان به‌منظور نگهداری و حمایت از مستکبرین و منافع جهان‌خواران بوده است.

اینک که می‌رویم تا با قطع هرگونه وابستگی و نیاز به هر ابرقدرت و بیگانه‌ای در راه

خودکفایی گام برداریم، لازم است برای دستیابی و رسیدن به این خواسته بزرگ که هدف اصلی و اساسی رهبر کبیر انقلاب و امام امت است، در بازسازی و تعمیر و نگهداری این اموال که جزو بیت‌المال مسلمین است، از هرگونه یاری و مساعدت دریغ ننماییم.

اطلاعیه بسمه تعالی

هموطن عزیز :

دروازه‌های پرشکوه پیروزی انقلاب همزمان با اعلام همبستگی ارتش با ملت ، بشروهرهای مردم پرشور، مسلمان و انقلابی میهنان به پادگانهای نظامی کشیده شد و مشتی ناآگاهانه و گروه هائی آگاهانه مبادرت به از کار انداختن و یا تخریب وسائل و خودروهای نظامی نمودند. از آنجائی که بر تمامی پادگانها و مسلمان ایران پوشیده نیست درگذشته تهیه اموال ارتش در ازای تباهی اکثریت طبقات محضف کشورمان بمنظور نگهداری و حمایت از مستکبرین و منافع جهانخواران بوده است.

اینک که میرویم تا با قطع هرگونه وابستگی و نیاز به هر ابرقدرت و بیگانه‌ای در راه خودکفائی گام برداریم لازم است برای دستیابی و رسیدن به این خواسته بزرگ که هدف اصلی و اساسی رهبر کبیر انقلاب و امام امت است در بازسازی و تعمیر و نگهداری این اموال که جزو بیت‌المال مسلمین است از هرگونه یاری و مساعدت دریغ ننماییم.

جهاد سازندگی ارتش جمهوری اسلامی ایران در انجام این رسالت شرعی و برای تعمیرات کلی اینگونه خودروهای ارتشی از تمامی نیروهای متعهد و مسلمان بویژه تعمیرکاران - مکانیسین ها- دارندگان تعمیرگاهها و شرکت خدمات فنی اتومبیل دعوت مینماید در یک بسیج همگانی همگام با برادران سرباز خود برای احیاء و راه اندازی این اموال مارا یاری فرمایند ضمناً : درخواست میشود که جهت عقد قرارداد مناسب و یا هرگونه اطلاعات بیشتر همه روزه به استثناء روزهای تعطیل از ساعت ۸ صبح الی ۱۲ به این پادگانها مراجعه فرمایند . ضمناً تلفن ۸۵۶۹۵۲ نیز برای پاسخ به استیالات خواستاران اختصاص داده شده است .

۱- پشتیبانی منطقه ۳ مستقر در پادگان لاهوتی تهران

۲- مرکز تعمیراتی تهران واقع در کیلومتر ۱۸ جاده مخصوص کرج

۳- پشتیبانی منطقه ۱ مستقر در کرمانشاه

۴- پشتیبانی منطقه ۲ مستقر در شیراز.

کمیته امور عام‌المنفعه اداره سیاسی ایدئولوژیک ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران

جهادسازندگی ارتش جمهوری اسلامی ایران در انجام این رسالت شرعی و برای تعمیرات کلی این‌گونه خودروهای ارتشی از تمامی نیروهای متعهد و مسلمان به‌ویژه تعمیرکاران، مکانیسین‌ها، دارندگان تعمیرگاه‌ها و شرکت خدمات فنی اتومبیل دعوت می‌نماید در یک بسیج همگانی، همگام با برادران سرباز خود برای احیا و راه‌اندازی این اموال، ما را یاری فرمایند. ضمناً: درخواست می‌شود که جهت عقد قرارداد مناسب و یا هرگونه اطلاعات بیشتر، همه‌روزه به‌استثنای روزهای تعطیل از ساعت ۸ صبح الی ۱۲ به پادگان‌ها مراجعه فرمایند. ضمناً تلفن ۸۵۶۹۵۲ نیز برای پاسخ به سؤالات خواستاران اختصاص داده شده است.

۱. پشتیبانی منطقه ۳ مستقر در پادگان لاهوتی تهران^۱

۲. مرکز تعمیراتی تهران واقع در کیلومتر ۱۸ جاده مخصوص کرج

۳. پشتیبانی منطقه ۱ مستقر در کرمانشاه

۴. پشتیبانی منطقه ۲ مستقر در شیراز

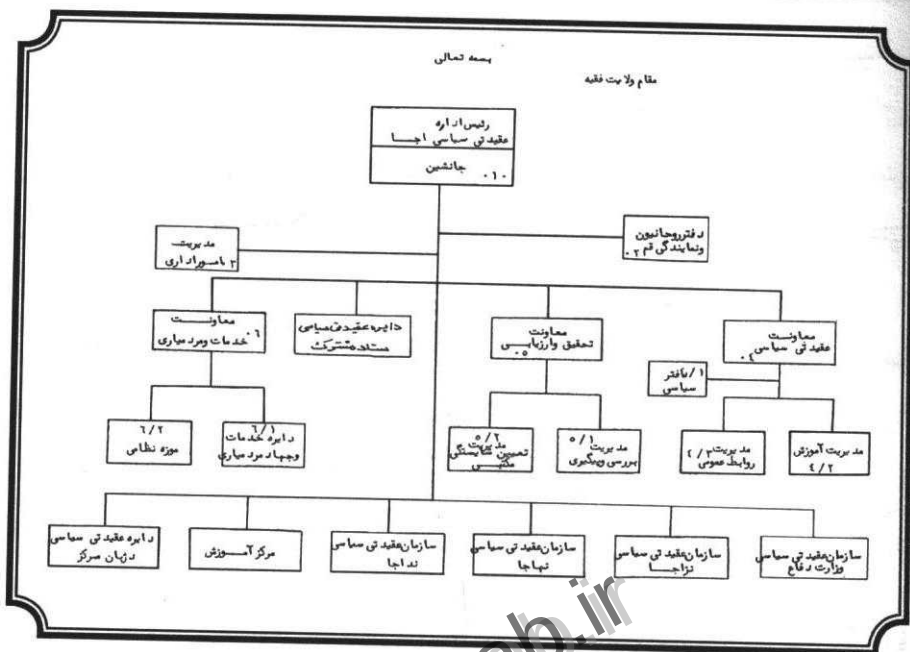
کمیته امور عام‌المنفعه اداره سیاسی ایدئولوژیک ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی

ایران (صف، شماره ۱۱، مهر ۱۳۵۹، ص ۴۶)

از آنجاکه نهاد عقیدتی سیاسی در ارتش نیز نوپا بود و ساختار سازمانی مدونی نداشت، رفته‌رفته، ساختار سازمانی برای این نهاد تدوین و پس از انجام سیر مراحل قانونی، به تصویب رسید. در نخستین ساختار مصوب اداره عقیدتی سیاسی آجا، معاونتی تحت عنوان «معاونت خدمات و مردم‌یاری» به تصویب رسید که دو زیرمجموعه داشت: ۱. دایره خدمات و جهاد مردم‌یاری ۲. موزه نظامی (نمودار صفحه بعد)

با ایجاد تحول در ساختارها، در خرداد ۱۳۶۱ رسماً عنوان «مدیریت جهادسازندگی»

۱. پادگان لاهوتی: پادگان باغشاه سابق که پادگان حر و دانشگاه جنگ را شامل می‌شد.

ساختار اولیه‌ی عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در آن دایره‌ای تحت عنوان «دایره‌ی خدمات و جهاد مردمیاری» ذیل «معاونت خدمات و مردمیاری» تصویب شده است.

برای آن انتخاب و خبر ایجاد این مدیریت در ساختار اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش (سازمان عقیدتی سیاسی ارتش) نیز در مجله صف بدین شرح، درج شد:

مدیریت جهاد سازندگی ادارهٔ سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد

مدیریت جهادسازندگی در تاریخ ۱۳۶۱/۳/۳۱ در اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش

تشکیل گردید.

اولین قدم در رابطه با برقراری ارتباط دوایر سازندگی در مدیریت‌های ایدئولوژیک وزارت دفاع، نیروهای هوایی، دریایی، زمینی توسط این مدیریت برداشته شد، جهاد سازندگی مد‌سای^۱ نیروها و وزارت دفاع، تا کنون در زمینه‌های کشاورزی (ابعاد مختلف آن از قبیل کشت و زرع، باغداری، دامداری، مرغداری و غیره) فنی و صنعتی، تعمیرات خودرویی،

۱. مد ساي: مخفف مدیریت سازمان ايندئولوژیک است.

بهداشت و درمان، فرهنگ و تبلیغات، پیشرفت‌های چشمگیر داشته و توفیقات عدیده‌ای حاصل نموده‌اند. (صف، شماره ۳۳، شهریور ۱۳۶۱، ص ۶۹)

به این ترتیب، برای نخستین بار عنوان جهادسازندگی در ساختار عقیدتی سیاسی ارتش شکل گرفت و پرتوان تر از گذشته به امر مهم جهادسازندگی و مردم‌پاری، با کمک نیروهای نظامی و خیرین سطح جامعه، همت گمارد.

در مصاحبه‌ای که مجلهٔ صف در دی‌ماه همین سال با حجت‌الاسلام والمسلمین غلامرضا صفایی رئیس وقت ادارهٔ سیاسی ایدئولوژیک داشته، ایشان در پاسخ به خبرنگار، دربارهٔ ساختار اولیهٔ تشکیلات عقیدتی سیاسی ارتش و شرح وظایف و عملکرد بخش‌های مختلف این نهاد، این‌گونه بیان می‌کند:

«این اداره برای پیاده کردن نظرات امام و مکتبی کردن پرسنل، پنج مدیریخ تبعه در سطح ارتش شامل: «وزارت دفاع»، «نیروی زمینی»، «نیروی هوایی»، «نیروی دریایی» و

زمینی»، «نیروی هوایی»، «نیروی دریایی» و «ستاد مشترک» تشکیل داده و پنج مدیریت داخلی شامل: «تحقیق و ارزیابی مکتبی»، «آموزش»، «جهادسازندگی»، «خدمات و روابط عمومی»، «تبلیغات» و یک «مرکز آموزش سیاسی ایدئولوژیک» نیز دایر کرده است...

تحقیق و ارزیابی، به بررسی و پیگیری ناپسامانی‌ها و شکایات واصله از شعبات

سیاسی ایدئولوژیک پرداخته و ضمناً شایستگی مکتبی صاحبان مشاغل حساس در ارتش را مورد بررسی و مذاقه قرار می‌دهد.

آموزش، امور مربوط به آموزش را در دست دارد و با تنظیم برنامه‌های آموزشی، همکاری با حوزه علمی، استفاده از اساتید محترم و تهیه جزوات آموزشی یکنواخت، به امر تعلیم پرسنل و ارتقاء سطح دانش آنها می‌پردازد و در این راه تا کنون صدها نفر مربی جهت واحدها آماده نموده و ضمناً قریب ۳۰۰ هزار جلد کتب آموزشی در انواع مختلف منتشر کرده است. هزاران جلسه نیز تشکیل شده و از سخنرانان روحانی مبارز دعوت گردیده است.

جهادسازندگی، مسئولیت تنظیم و تهیه امکانات جهت فعالیت‌های کشاورزی، دامداری، بازسازی و نوسازی قطعات صنعتی، بهداشتی و فعالیت‌های پشت جبهه و خط مقدم جبهه‌ها را برعهده دارد.

خدمات و روابط عمومی، وظیفه تهیه اطلاعات برای ارتش به مناسبت‌های مختلف، برقراری تفاهم بین ارتش و مردم و ارتش و دیگر ارگان‌ها، تهیه دستورالعمل‌ها جهت جشن‌ها، اعیاد و سوگواری‌های مذهبی سیاسی و برقراری نماز جماعت برای وحدت بین ارتش و سپاه و امور عام‌المنفعه را برعهده دارد.

تبلیغات، سه نشریه ماهانه با تیراژی وسیع به نام‌های صف (جهت پرسنل کادر ارتش)، مامانۀ سرباز (ویژه برادران سرباز)، ماهنامه خانواده (جهت خواهران کارمند) منتشر کرده و از این طریق، ارتباط دائمی اداره را با پرسنل ارتش برقرار نموده است... ضمناً به مناسبت‌های مختلف، با تهیه و توزیع صدها هزار پوستر و قریب به یک میلیون تراکت و چاپ ۷۰۰ هزار کتاب تبلیغی و سیاسی جهت آگاه نمودن پرسنل جبهه‌ها و تهیه و توزیع ۲۰۰ هزار کتاب از اساتید معظم و توزیع در کتابخانه‌های ارتش فعالیت کرده است. ضمناً در زمینه ترتیب نمایشگاه‌ها به مناسبت‌های گوناگون مانند سالگرد انقلاب و سالگرد جنگ، فعالیت‌های قابل توجهی به انجام رسانده است.

در تبلیغات ما، یک قسمت دیگر تحت عنوان کمیته رادیو تلویزیون وجود دارد که در

این زمینه، رادیو توانسته است ارتباط ما را با برادران رزمنده در جبهه از یک سو و امت شهیدپرور از سوی دیگر برقرار نماید. برنامه تلویزیونی ما نیز با تهیه فیلم‌های جالب از فوجات و ایثارگری‌های برادران رزمنده در جبهه‌ها، توانسته است در زمینه تقویت روحیه رزمندگان و همچنین وحدت بین سپاه و ارتش، فعالیت‌های مفیدی انجام دهد.

همچنین مرکز آموزش سیاسی ایدئولوژیک، وظيفش شامل تربیت و

آموزش پرسنل نظامی رسته سیاسی ایدئولوژیک و تربیت مربی جهت تدریس برای ارتش و ژاندارمری و نظارت و هماهنگی کردن مراکز آموزش نیروهای تابعه است.» (صف، شماره ۳۷، دی ۱۳۶۱، ص ۱۰).

با این وصف، با آغاز جنگ تحمیلی، دامنه فعالیت جهادسازندگی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، گسترده‌تر شد و از خدمات و مردم‌یاری در سیل، زلزله و سایر بلایای طبیعی گرفته تا کمک به جبهه در زمینه‌های گوناگون توسعه پیدا کرد. با رایزنی‌های مؤثر در سطح جامعه و ارتباط تنگاتنگ با اصناف مختلف، مشارکت آنان را در کمک‌رسانی به جبهه‌ها جلب می‌کرد و از این طریق امکانات مفیدی جمع‌آوری و روانه مناطق عملیاتی می‌شد و یا متخصصانی در زمینه‌های فنی و تعمیراتی و امثالهم روانه جبهه‌های نبرد می‌کرد تا خودروها و تجهیزات ارتش را بازآمد کرده، آنها را در شرایط مطلوب بهره‌برداری عملیاتی قرار دهند. این یک نمونه از اطلاعاتیه‌ها در آن زمان است:

بسم الله الرحمن الرحيم

«فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ»

اطلاعیه

قابل توجه انجمن‌های اسلامی کارخانجات، نهادهای انقلاب اسلامی، انجمن‌های اسلامی سازمان‌های دولتی، نمایندگان اصناف و کلیه مردم ایثارگر و شهیدپرور ایران! با تشکر فراوان از کمک‌های بی‌دریغ شما هم‌وطنان عزیز که از آغاز جنگ تحمیلی تا کنون ما را یاری نموده‌اید، اینک به آگاهی می‌رساند: به‌منظور پیش‌بینی و ایجاد هماهنگی بیشتر نسبت به بهره‌برداری از کمک‌های فنی مردمی به ارتش جمهوری اسلامی ایران، خواهشمند است، امکانات فنی خود را که هنگام ضرورت قادر هستید در اختیار ارتش قرار دهید در زمینه‌های ساخت قطعات، امور تعمیراتی از قبیل مکانیک موتورهای دیزلی و بنزینی، تراشکار، جوشکار، آهنگر، کفاش، باطری‌ساز، برقی‌کار، راننده خودرو سنگین و سبک، متخصص پمپ

بسم الله الرحمن الرحيم

«وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ نُفَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ»

اطلاعیه

قابل توجه انجمن‌های اسلامی کارخانجات، نهادهای انقلاب اسلامی، انجمن‌های اسلامی سازمان‌های دولتی نمایندگان اصناف و کلیه مردم ایثارگر و شهیدپرور ایران! با تشکر فراوان از کمک‌های بی‌دریغ شما هم‌وطنان عزیز که از آغاز جنگ تحمیلی تا کنون ما را یاری نموده‌اید، اینک به آگاهی می‌رساند: به‌منظور پیش‌بینی و ایجاد هماهنگی بیشتر نسبت به بهره‌برداری از کمک‌های فنی مردمی به ارتش جمهوری اسلامی ایران خواهشمند است، امکانات فنی خود را که هنگام ضرورت قادر هستید در اختیار ارتش قرار دهید در زمینه‌های ساخت قطعات - امور تعمیراتی از قبیل مکانیک موتورهای دیزلی و بنزینی - تراشکار - جوشکار - آهنگر - کفاش - باطری‌ساز - برقی‌کار - راننده خودروهای سنگین و سبک - متخصص پمپ - انژکتور و اهداء انواع خودرو - تانکراب - تانکر سوخت‌رسانی - آمبولانس - جیب - وانت وسایل پشتیبانی فنی به‌منافعه سیاسی - ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران کتب اعلام تا با سرعت نسبت به تعیین نیازمندیهای یگان‌های عملیاتی اقدام شود.

قبلا از همکاریهای ارزنده‌تان کمال سپاس و تشکر حاصل است

آدرس: تهران - چهارده شهید قدوسی (قصر) اداره سیاسی، ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران

انژکتور و اهدای انواع خودرو، تانکر آب، تانکر سوخت‌رسانی، آمبولانس، جیپ، وانت و سایر پشتیبانی‌های فنی به اداره سیاسی - ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران کتباً اعلام تا با سرعت نسبت به تأمین نیازمندی‌های یگان‌های عملیاتی اقدام شود.

قبلاً از همکاری‌های ارزنده‌تان کمال سپاس و تشکر حاصل است.

آدرس: تهران، چهارراه شهید قدوسی (قصر)، اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران (صف، شماره ۳۰، خرداد ۱۳۶۱، ص ۴).

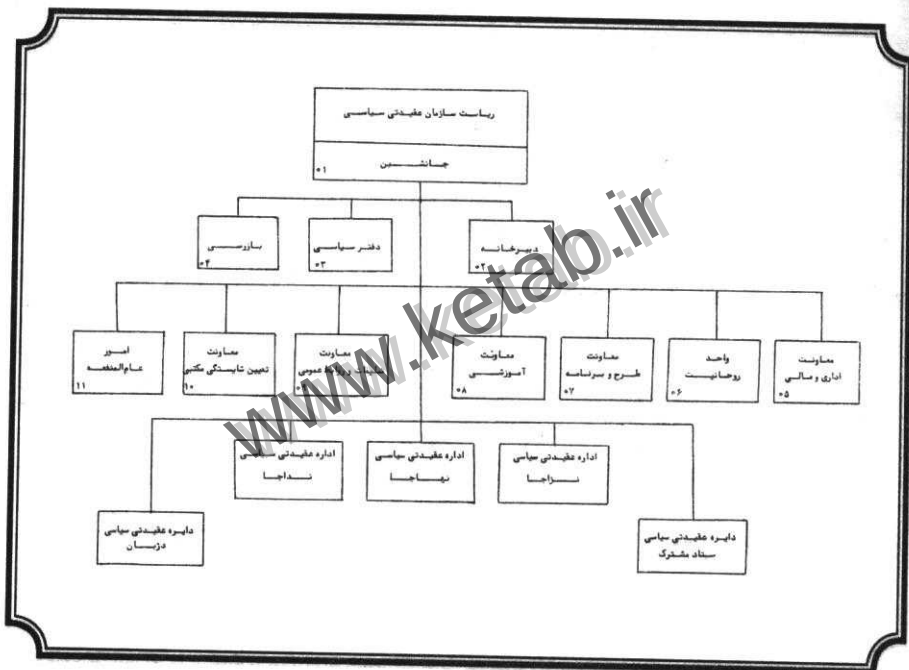
علاوه بر خدمات اشاره شده، جهادسازندگی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، با جذب و همکاری متخصصان داخل و خارج از ارتش و حمایت همه‌جانبه از جهادگران ارتشی و غیرارتشی، زمینه تولید قطعات صنعتی و کشاورزی و در برخی موارد، تولید یا بازسازی قطعات مورد نیاز تجهیزات نظامی را نیز فراهم می‌کرده است که در شرایط تحریم و ضرورت دوران دفاع مقدس، خللی در توان رزم و کمبودی در ادوات و تجهیزات نظامی به‌وجود نیاید. از این‌رو، نخستین نمایشگاه جهادسازندگی اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران در دی ۱۳۶۱ تشکیل و نمونه‌هایی از قطعات بازسازی و تولید شده را در معرض دید مسئولان گذاشتند. گزارش این نمایشگاه در فصل اول کتاب خواهد آمد.

وقتی برای تبیین نقش سازمان عقیدتی سیاسی ارتش در کارگروه دفاع مقدس، اقدام به گردآوری مستندات می‌کردیم، فعالیت‌های جهادسازندگی این سازمان، قبل از دفاع مقدس و در دوران دفاع مقدس، بسیار چشمگیر می‌نمود. از این‌رو، درصدد برآمدیم تا کتابی مستقل را به این موضوع اختصاص دهیم که هم گزارش مفصلی ارائه داده باشیم و هم خدمات تمامی بخش‌های ارتش را احصا کرده و به‌صورت مستند، از منابع موثق روایت کنیم.

بی‌شک، یکی از منابع مهمی که توجه ما را به خود جلب کرد، مجله صف ارتش بود که

همراه، گزارش این فعالیت‌ها در آن منتشر می‌شده است. بنابراین، آنچه در پی می‌آید از این مجله و چند منبع دیگر است که آنها نیز توسط یگان‌های ارتش در قالب جزوه منتشر شده است.

طی بررسی به عمل آمده، مدیریت جهادسازندگی عقیدتی سیاسی ارتش تا یک سال پس از پایان جنگ تحمیلی فعال بوده، ولی در تغییراتی که در سال ۱۳۶۹ در ساختار این سازمان ایجاد شده، نامی از مدیریت جهادسازندگی به میان نیامده است.

ساختار مصوب سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۹

باید اذعان کرد، آنچه در این کتاب آمده، تمامی فعالیت جهادسازندگی در یگان‌های مختلف ارتش نیست و قطعاً اقدامات و خدمات جهادی کارکنان ایشارگر ارتش جمهوری اسلامی ایران، خیلی فراتر و بیشتر از این است. زیرا به دلیل محدودیت صفحات و فضای کم مجله، خیلی از گزارش‌ها، امکان درج در مجله را نمی‌یافته‌اند.

و یا ممکن است، بسیاری از یگان‌ها، اقدامات جهادی خود را برای مجله ارسال نمی‌کرده‌اند. بنابراین، می‌توان این مختصر را به مثابه مشت نمونه خروار تلقی کرد و از این طریق به عظمت و حجم بالای فعالیت‌های جهادی ارتش جمهوری اسلامی ایران پی برد.

البته درباره جهاد خودکفایی در ارتش و رابطه آن با جهاد سازندگی توضیحاتی لازم است تا خوانندگان محترم این دو نهاد جهادی و انقلابی در ارتش را گرچه اهداف مشترکی داشتند، با هم اشتباه نگیرند. بنابراین، قبل از ورود به مبحث کتاب، اشاره‌ای مختصر درباره نحوه شکل‌گیری جهاد خودکفایی در ارتش نیز داده شده تا خوانندگان محترم وجه تمایز این دو نهاد را دریابند.

محقق و نویسنده: علی محمد گودرزی

تهران - تابستان ۱۴۰۱